

Sievietes Kamerūnā: iedot makšķeri, nevis zivi

- Andra Jurgelāne, Latvija

2014. gadā GLEN programmas ietvaros man bija iespēja pavadīt 3 mēnešus globālās izglītības praksē Kamerūnā, iepazīstot vietējo sieviešu centienus nodrošināt sev un saviem bērniem labāku nākotni. Joprojām daudzviet pasaulē pēc vīriešu noteiktās kārtības sievietes būtība ir apdraudēta, viņa ieņem zemāku statusu, viņai tiek liegtas tās pašas privilēģijas kā vīrietim, viņai ir atņemta balss izteikties, ietekmēt savu vietējo kopienu un aizstāvēt sevi un savus bērnus.

Šādu attieksmi sievietes piedzīvo arī Kamerūnā, kura, lai arī šobrīd relatīvi politiski stabila, nesenā vēsturē ir piedzīvojusi vairākus konfliktus, kuri joprojām ietekmē sieviešu stāvokli sabiedrībā. Uz dzimumu balstīta vardarbība, HIV/AIDS izplatība nekontrolējamos apmēros, piespiedu laulības, grūtniecība agrīnā vecumā - tas viss ir ikdiena daudzām jo daudzām sievietēm.

Šīs neaizsargātās un apspiestās sievietes ir organizācijas "Reach Out Cameroon" (REO) mērķauditorija. REO darbību sāka kā neliela profesionāļu grupas iniciatīva 1996. gadā Buea pilsētā, Kamerūnā ar vēlmi uzlabot sieviešu stāvokli, īpaši lauku teritorijās. 20 gadu laikā tā ir izaugusi par reģiona koordinējošo organizāciju, kas sniedz atbalstu daudzajām vietējo kopienu organizācijām.

REO galvenie darbības virzieni ir ar līdzdalības pieeju celt izpratni par veselības, dzimuma, izglītības un ekonomiskās neatkarības jautājumiem. Organizācijas redzeslokā ir sievietes un jaunas meitenes, kuras ir pametušas skolu, slimo ar HIV/AIDS, ir atraitnes vai vienas rūpējas par saviem bērniem. Šo sieviešu atbalstam tiek īstenotas dažādas programmas. To galvenais mērķis ir iedot makšķeri, nevis zivi, jeb nodot zināšanas un informēt par iespējām, tā nodrošinot rezultātus ilgtermiņā.

Kā viena no pamatpieejām tiek uzsvērta sieviešu apvienošanās mazās grupās, tādējādi veicinot arī pilsoniskās sabiedrības procesus un pašpalīdzības sniegšanu savā starpā. Šādām grupām REO sniedz iespēju iegūt grantus savas uzņēmējdarbības uzsākšanai. Sievietes nāk klajā ar savām idejām par to, ko viņas vēlētos darīt, un, izvērtējot pieteikumus, tiek piešķirts sākuma kapitāls. Pārsvarā viņas izvēlas nodarboties ar vietējo konditorejas izstrādājumu ražošanu, plastmasas krēslu nomu, galds-veikals atvēršanu (izplatīta veikala forma Kamerūnā - visbiežāk mājas priekšā nolikts galds ar precēm) u.c.

Vienkāršākās biznesa formas izpaužas arī kā vairumā iepirktu preču mazumtirdzniecība (piemēram, grozs tomātu tiek iztirgots mazos daudzumos), bet starp populārākajām nodarbēm ir telefona sarunu kredīta tirgošana. Apsviedīgākās

sievietes ar papildu prasmēm atver savas frizētavas vai ēstuves, kam nepieciešams arī lielāks sākuma kapitāls. Taču, lai cik liels vai mazs būtu bizness, iepriekš sievietes tiek apmācītas grāmatvedības pamatos - kā veikt ienākošās un izejošās naudas uzskaiti. Ar to tiek veicināta sieviešu izpratne par to, ka biznesam paredzētā nauda ir jānošķir no ģimenes budžeta, kas bieži nenākas viegli. Turklāt daudzas no sievietēm nemāk ne rakstīt, ne lasīt, ne arī rēķināt.

No manas prakses laika atceros vairākus brīžus, kad spilgti izpratu, kā mazā biznesa uzsākšana ir mainījusi šo sieviešu dzīvi. Vienā no tiem kāda sieviete atzinās, ka beidzot var atļauties būt to, ko vēlas, nevis to, kas ir. Kādai citai nozīmīga bija iespēja saviem bērniem iedot kabatas naudu vai aizvest pirmo reizi uz slimnīcu, kur iespējams saņemt labākas kvalitātes veselības aprūpi. Lepnums un pašapziņa staroja no šīm sievietēm, kad, atbildot uz jautājumu par savu nodarbošanos, atbilde skanēja: „Raksti - uzņēmēja!”

Tikpat svarīgi kā sniegt iespēju sievietēm kļūt finansiāli neatkarīgām, ir arī palīdzēt tām ietekmēt savas vietējās kopienas dzīvi un viņu pašvaldību lēmumu pieņemšanas procesus. Tālab vienmēr finansējuma piešķiršanas ceremonijās tiek aicināti piedalīties vietējo pašvaldību pārstāvji un citas amatpersonas. Daudzreiz tas nozīmē, ka sievietes pirmo reizi mūžā atrodas vienā telpā ar tradicionālās varas un valsts varas pārstāvjiem un tiek uzklausītas. Šajā pārmaiņu procesā liela uzmanība tiek pievērsta sievietes pašcieņas un pašvērtējuma attīstībai, jo pēc daudziem klusēšanas gadiem domas un vārdi šķiet nedabiski. Tie jāiemācās. Un viņas mācās.

Plašāku ieskatu REO ikdienā un īstenotajās programmās var gūt organizācijas Facebook lapā: <https://www.facebook.com/reachoutcameroon?fref=ts>. Savukārt praktiski atbalstīt REO darbu sieviešu stāvokļa uzlabošanā iespējams: <http://www.globalgiving.org/donate/9013/reach-out-cameroon-reo/>.

Sākotnēji publicēts:

<https://europa.eu/eyd2015/lv/latvia/stories/latvietespieredze-kameruna>